

A Fialat Kutatók Akadémiája és az FKA Alumni tagjainak állásfoglalása a Nemzeti Tudósképző Akadémia helyzetével kapcsolatban

A Nemzeti Tudósképző Akadémia (NTA) működését érintő jelenlegi helyzet (a korábbi finanszírozási konstrukció megszűnése és az új működési–finanszírozási keretek kialakításának bizonytalansága) rámutat arra, hogy a tudományos utánpótlás-nevelés, valamint az oktatás és kutatás rendszere nem egyszerű elvi vagy szakmai ügy, hanem sérülékeny, nemzetstratégiai jelentőségű terület. A beharangozott változások kapcsán kialakult helyzet egyben a működési és finanszírozási keretek bizonytalanságára is rávilágít, amely közvetlenül érinti a program jövőbeni fenntarthatóságát.

A Nemzeti Tudósképző Akadémia több mint egy évtizede olyan egyedülálló, többgenerációs modellt valósít meg, amely mára több ezer fiatal számára biztosít és biztosított valós és kézzelfogható lehetőséget a tudományos pályára lépéshez. A program különösen nagy értéke, hogy nem kizárólag a kiemelt központokból, hanem vidéki, kistérségi és határon túli környezetből érkező tehetségek számára is hozzáférést teremt magas szintű tudás elsajátításához, ezáltal hozzájárul a valódi társadalmi mobilitás előmozdításához. Egy ilyen, hosszabb időn keresztül eredményesen működő program esetében különösen fontos a működési stabilitás megőrzése és a már kialakult szakmai struktúra folytonossága.

Álláspontunk szerint egy ország hosszú távú versenyképességét nem kizárólag gazdasági mutatók határozzák meg, hanem az a képessége, hogy felismerje, támogassa és megtartsa saját tehetségeit. Ebben a folyamatban az oktatás és a kutatás kulcsszerepet játszik.

A Nemzeti Tudósképző Akadémia működésének folytonossága és stabilitása éppen ezért kiemelt jelentőségű. Meggyőződésünk, hogy a program hatékonyan járul hozzá:

- a magyar fiatalok tudományos pályára lépésének támogatásához,
- a hazai egyetemek és kutatóhálózatok kutatói utánpótlásának biztosításához,
- a középiskolai és egyetemi oktatók megbecsülésének javításához,
- valamint hosszú távon a magyar egészségügy, gazdaság és társadalom fejlődéséhez.

Mindezek az eredmények és szinergiák különösen felértékelődnek akkor, amikor a program működési feltételei és jövőbeni keretei bizonytalanná válnak.

A jelenlegi helyzet túlmutat a finanszírozás kérdésén: alapvető jelentőségű a szakmai autonómia, az átlátható működés és a kiszámítható intézményi környezet biztosítása. Ezen feltételek hiányában nem alakítható ki fenntartható és nemzetközi szinten is versenyképes tudományos rendszer. Különösen fontos, hogy az esetleges szerkezeti vagy irányításbeli változások során ezek az alapelvek ne sérüljenek, és a már bevált szakmai működési modellek megőrzése biztosított legyen.

A Fialat Kutatók Akadémiája számos tagja az ország különböző kutatóintézeteiből és egyetemeiről érkezve Szent-Györgyi Mentorként működött közre az NTA programjában. Az általuk mentorált középiskolás diákok és egyetemi hallgatók a program keretében kiemelkedő sikereket értek el, amit publikációk, díjnyertes előadások és kiemelkedő OTDK-szereplések sora igazol.

Összhangban az FKA küldetésnyilatkozatával, az NTA programja példaértékű szemléletet ad át a legfiatalabb generáció számára, valamint elkötelezetten támogatja a női kutatók helyzetének javítását és a fiatal kutatók pályán tartását.

A tudományos és oktatási közösség széles körű kiállása az NTA mellett egyértelműen érzékelhető. Ez a szakmai konszenzus rámutat arra, hogy egy bizonyítottan jól működő rendszer megőrzése és megerősítése közös nemzeti érdek. Javasoljuk, hogy az NTA intézményesítését fontolja meg a mindenkori döntéshozói szerv, mely így egy egyedülálló, nemzeti jelentőségű szervezet hosszú távú, kiegyensúlyozott működését alapozhatná meg.

Budapest, 2026. április 27.

Aláírók:

1. Abonyi András
2. Bagoly Zsuzsa
3. Bajusz Dávid
4. Balla Esztella
5. Barta Veronika
6. Beke-Somfai Tamás
7. Béni Szabolcs
8. Buvár Ágnes
9. Csongrádi Gyöngyi
10. Csupor Dezső
11. Dékány Éva
12. Dévai Kata
13. Ercsey-Ravasz Mária
14. Feigl Gábor
15. G.-Tóth Boglárka
16. Gselmann Eszter
17. Haranginé Lukács Réka
18. Hartmann Bálint
19. Hatvani István Gábor
20. Havasi Dávid
21. Hegyi Eszter
22. Kaló Zsuzsa
23. Katona Gábor
24. Kecskés Gábor
25. Kelemen Zsolt
26. Kiss Gábor Gyula
27. Kolbert Zsuzsanna
28. Koltai Júlia
29. Koók László
30. Kóspál Ágnes
31. Kovács Karolina Eszter
32. Kun Bernadette
33. Kutus Bence
34. Lencsés Ákos

35. Lendvai László
36. Lengyel Balázs
37. Lipták Katalin
38. Máté Ágnes
39. Micskei Zoltán
40. Modrián-Horváth Bernadett
41. Mohr Emőke
42. Mráz Attila
43. Orbán Endre
44. Pach Péter Pál
45. Ruppert Tamás
46. Schlosser Gitta
47. Sódorné Bognár Zsófia
48. Solymosi Katalin
49. Szabó Éva
50. Szalma Ivett
51. Szentgáli-Tóth Boldizsár
52. Toldy Andrea
53. Tóth György
54. Török Gergely
55. Török Péter
56. Vad Csaba
57. Venglovecz Viktória
58. Veszeka Szilvia
59. Virág Attila
60. Wilhelm Imola
61. Zsidó András Norbert
62. Zsila Ágnes